

Prima instanță, Curtea de Apel Comrat (jud: D. Fujenco, L. Caraianu, S. Gubenco)

ÎNCHEIERE

04 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Iurie Bejenaru
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursurilor depuse de Direcția Generală de Dezvoltare Economică și Turism a UTA Găgăuzia și Comitetul Executiv al Găgăuziei,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a Republicii Moldova împotriva Comitetului Executiv al Găgăuziei, terț Direcția Generală de Dezvoltare Economică și Turism a UTA Găgăuzia cu privire la anularea actului administrativ,

împotriva hotărârii din 18 noiembrie 2021 a Curții de Apel Comrat, prin care a fost admisă acțiunea în contenciosul administrativ depusă de Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a Republicii Moldova,

c o n s t a t ă:

La 18 mai 2018, Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a depus în procedura contenciosului administrativ cerere de chemare în judecată împotriva Comitetului Executiv al Găgăuziei, solicitând anularea parțială a hotărârii nr.167 din 15 august 2017 a Comitetului Executiv al Găgăuziei „Cu privire la aprobarea tarifelor”, în partea pct.1, prin care a fost aprobat nomenclatorul tarifelor pentru participanții la procesul de privatizare, ca fiind emis ilegal.

Prin încheierea protocolară din 12 martie 2019 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, a fost atrasă în proces în calitate de terț Direcția Generală de Dezvoltare Economică a UTA Găgăuzia.

Prin hotărârea din 24 iunie 2020 a Judecătoriei Comrat, sediul Central a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea în contenciosul administrativ depusă de Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat.

La 29 iunie 2020 Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a depus apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 22 septembrie 2020 a prezentat motivarea apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii din 24 iunie 2020 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, cu emiterea unei decizii noi de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 21 decembrie 2020 a Curții de Apel Comrat a fost respins apelul depus de Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat și menținută hotărârea din 24 iunie 2020 a Judecătoriei Comrat, sediul Central.

La 11 februarie 2021 Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia casarea deciziei din 21 decembrie 2020 a Curții de Apel Comrat și hotărârii din 24 iunie 2020 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, cu emiterea unei decizii noi.

Prin decizia din 14 iulie 2021 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul depus de Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat, s-a casat integral decizia din 21 decembrie 2020 a Curții de Apel Comrat și hotărârea din 24 iunie 2020 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, cu trimiterea cauzei spre judecare în fond conform competenței, la Curtea de Apel Comrat.

Prin hotărârea din 18 noiembrie 2021 a Curții de Apel Comrat a fost admisă acțiunea depusă de Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat și anulată parțial hotărârea nr.167 din 15 august 2017 a Comitetului Executiv al Găgăuziei „Cu privire la aprobarea tarifelor”, în partea pct.1, prin care a fost aprobat nomenclatorul tarifelor pentru participanții la procesul de privatizare, ca fiind emisă ilegal.

La 13 decembrie 2021 Direcția Generală de Dezvoltare Economică și Turism a UTA Găgăuzia a depus recurs împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii din 18 noiembrie 2021 a Curții de Apel Comrat, cu emiterea unei decizii noi.

La 15 decembrie 2021 Comitetul Executiv al Găgăuziei a depus recurs împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii din 18 noiembrie 2021 a Curții de Apel Comrat, cu emiterea unei decizii noi.

La 17 ianuarie 2022 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Oficiului Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat copiile recursurilor depuse de Direcția Generală de Dezvoltare Economică și Turism a UTA Găgăuzia și Comitetul Executiv al Găgăuziei, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referințelor, notificată primului la 21 ianuarie 2022, fapt ce rezultă din avizul poștal de recepție nr.DS8006202025AS (f.d. 42-43, vol.II), însă intimatul nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință.

Studiind cererile de recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de acorda recurențelor Direcția Generală de Dezvoltare Economică și Turism a UTA Găgăuzia și Comitetul Executiv al Găgăuziei un termen pentru înlăturarea neajunsurilor stabilite la depunerea cererilor de recurs, din următoarele considerente.

În conformitate cu art.244 alin.(2) din Codul administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap.III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, prevederile art.233 din cap.III din cartea a treia din Codul administrativ, reglementează condițiile de formă și de conținut față de cererea de apel și prin urmare față de cererea de recurs.

Totodată, art.231 alin.(2) din cap.III din cartea a treia din Codul administrativ, stipulează că pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap.II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

În corespundere cu art.213 din Codul administrativ, dacă cererea de chemare în judecată nu corespunde prevederilor art.211 alin.(1) și (2) și ale art.212 alin.(1), judecătorul stabilește reclamantului un termen pentru înlăturarea neajunsurilor. Dacă reclamantul a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanță, cererea se consideră depusă la data inițială.

Conform art.235 coroborat cu art.244 alin.(2) din Codul administrativ, dacă cererea de recurs nu corespunde cerințelor prevăzute la art.233 alin.(1) și (2) și art.234 alin.(1), judecătorul stabilește recurentului un termen pentru înlăturarea neajunsurilor.

Dacă recurentul a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanță, cererea de recurs se consideră depusă la data inițială.

Instanța de recurs observă că, la caz, cererile de recurs au fost redactate și depuse de Direcția Generală de Dezvoltare Economică și Turism a UTA Găgăuzia și Comitetul Executiv al Găgăuziei în limba rusă, adică într-o altă limbă decât limba oficială în care se desfășoară procesul, fără a anexa traducerea acesteia în limba de stat.

La aspectul dat articolul 26 din Codul administrativ stipulează că, limba de procedură în fața autorităților publice și a instanțelor de judecată competente este cea prevăzută de legislație.

Totodată, prin hotărârea nr.17 din 04 iunie 2018 a Curții Constituționale a Republicii Moldova a fost constatată desuetudinea Legii nr.3465 din 01 septembrie 1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești.

La acest aspect, Curtea a notat că potrivit art.74 alin.(1) din Legea nr.100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, efectul constatării desuetudinii unei legi presupune încetarea acțiunii sale, tot așa cum se întâmplă în cazul abrogării ei.

În lumina celor indicate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că unul din principiile fundamentale ale procesului civil și penal este principiul limbii oficiale de procedură, care este consacrat în art.118 din Constituție, art.24 din Codul de procedură civilă, art.16 din Codul de procedură penală și art.9 din Legea cu privire la organizarea judecătorească.

Prevederile conținute în art.118 din Constituție sunt necesare pentru asigurarea respectării drepturilor și libertăților constituționale ale cetățenilor în condițiile egalității depline în fața legii. Reglementările invocate au fost reluate și incorporate în textul legilor procedurale, fiind coroborate cu tratatele internaționale, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului, care nu impun condiții privind limba în care se desfășoară procesul, prezumând că ședința de judecată se desfășoară în limba națională a statului.

Conform art.13 din Constituție, limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească, funcționând pe baza grafiei latine, care în lumina Hotărârii Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.36 din 05 decembrie 2013, urmează a fi înțeleasă ca limba română. Caracterul oficial al limbii instituie, obligativitatea utilizării acesteia în

raporturile cetățenilor cu autoritățile statului, în această limbă fiind redactate și aduse la cunoștința publică toate actele oficiale ale statului.

Principiul utilizării limbii oficiale impune obligația participanților la proces de a se conforma condițiilor de admisibilitate a cererii de chemare în judecată, cererii de apel și cererii de recurs, inter alia de a fi redactate în limba în care se desfășoară procedura judiciară, adică în limba de stat.

Însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului a observat că dreptul de acces la instanță nu este unul absolut și se pot impune anume limitări; acestea sunt implicit admise, deoarece dreptul de acces „prin natura sa, presupune reglementarea sa de către stat, reglementare care poate varia în timp și spațiu, în concordanță cu nevoile și resursele comunității și ale indivizilor” (a se vedea *Stanev vs Bulgaria* [Marea Cameră], 17 ianuarie 2012, §230; *Pasquini vs San Marino*, 2 mai 2019, §156).

Condițiile de admisibilitate a unei căi de atac pot fi aplicate dacă nu reduc substanța dreptului de acces la un tribunal și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, §24; *Graciova vs Republica Moldova*, 24 ianuarie 2019, §§23-24). Limitările într-o cale extraordinară de atac pot fi mai stricte decât cerințele instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, inter alia, *Miessen vs Belgia*, 16 octombrie 2016, §64; *Samardzic vs Croația*, 20 iulie 2017, §28; *Zubac vs Croația* [Marea Cameră], 5 aprilie 2018, §82).

În aceste condiții, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție concluzionează că, în cazul când cererea de recurs este redactată într-o altă limbă decât limba de stat, justițiabilului i se va indica acest neajuns și i se va acorda un termen pentru înlăturarea acestuia. Dacă cererea de recurs se va perfecta în limba de stat sau va fi însoțită de o traducere oficială a textului acesteia, atunci se va considera depusă la data inițială.

Totodată, instanțele de judecată nu se pot preocupa de traducerea cererilor înaintate instanței (de chemare în judecată, apel sau recurs) dintr-o altă limbă în limba de stat din simplul considerent că această pretinsă obligație depășește cadrul împuternicirilor de a înlăturarea justiția în mod imparțial și echidistant. Obligația instanței de judecată este de a asigura participanților la proces să ia cunoștință de actele, de lucrările dosarului și să vorbească în judecată prin interpret, în cazul când nu cunosc limba de stat.

Din considerentele expuse supra și având în vedere că cererea de recurs este redactată într-o altă limbă decât cea în care se desfășoară procedura judiciară, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va amâna examinarea admisibilității recursurilor și va acorda recurenților Direcția Generală de Dezvoltare Economică și Turism a UTA Găgăuzia și Comitetul Executiv al Găgăuziei un termen pentru prezentarea cererilor de recurs redactate în limba de stat până la 23 mai 2022, ora 17:30.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar a-i explica recurenților că, în cazul neînlăturării în termenul stabilit de instanța de recurs a neajunsului constatat la depunerea cererilor de recurs, în

temeiul art.246 alin.(2) lit.f), art.244 alin.(2), art.233 alin.(1) din Codul administrativ, acestea vor fi declarate inadmisibile.

Conform art.230, art.244 alin.(2), art.233 alin.(1), art.235 și 195 din Codul administrativ, în coroborare cu art.208 din Codul de procedură civilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se amână examinarea admisibilității recursurilor depuse de Direcția Generală de Dezvoltare Economică și Turism a UTA Găgăuzia și Comitetul Executiv al Găgăuziei, împotriva hotărârii din 18 noiembrie 2021 a Curții de Apel Comrat, pentru data de 25 mai 2022.

Se acordă recurenților Direcția Generală de Dezvoltare Economică și Turism a UTA Găgăuzia și Comitetul Executiv al Găgăuziei termen până la 23 mai 2022, ora 17:30 pentru prezentarea, și/sau expedierea prin intermediul oficiului poștal, la Curtea Supremă de Justiție (sediul: mun. Chișinău, str. Petru Rareș, 18), a cererilor de recurs împotriva hotărârii din 18 noiembrie 2021 a Curții de Apel Comrat, redactate în limba de stat.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Iurie Bejenaru

Aliona Miron